

הלכות אישות פרק ח

א. האומר לאשה, התקדשי לי בכוס זה שליוין ונמצא שלדבש, שלדבש ונמצא שליוין, בדינר שלכסף ונמצא שלזהב, שלזהב ונמצא שלכסף, על מנת שאני כוהן ונמצא לוי, לוי ונמצא כוהן, נתין ונמצא ממזר, ממזר ונמצא נתין, בן עיר ונמצא בן כרך, בן כרך ונמצא בן עיר, על מנת שאני עשיר ונמצא עני, עני ונמצא עשיר, על מנת שביתי קרוב למרחץ ונמצא רחוק, רחוק ונמצא קרוב, על מנת שיש לי בת או שפחה גודלת או אופה ואין לו, על מנת שאין לו ויש לו, על מנת שיש לי אשה ובנים ואין לו, על מנת שאין לו ויש לו בכל אלו והדומין להן, אינה מקדשת; וכן, היא שהטעתו.

ב. ובכלם אף על פי שאמרה בלבי היה להתקדש לו, אף על פי שהטעני ואין הדבר כמו שאמר, וכן אם אמר הוא בלבי היה לקדשה, אף על פי שהטענתי אינה מקדשת: דברים שבלב, אינם דברים.

ג. הרי את מקדשת לי, על מנת שאני בסם, ונמצא בסם וברסי, על מנת שאני בן עיר, ונמצא בן עיר ובן כרך, על מנת ששמי יוסף, ונמצא שמו יוסף ושמועון הרי זו מקדשת; אבל אם אמר לה, על מנת שאין שמי אלא יוסף, ונמצא שמו יוסף ושמועון, שאיני אלא בסם, ונמצא בסם וברסי, שאיני אלא בן עיר, ונמצא בן כרך ובן עיר אין זו מקדשת.

ד. האומר לאשה, הרי את מקדשת לי בזה, על מנת שאני יודע לקרות צריך שיקרא התורה ויתרגם אותה תרגום אנקלוס הגר; על מנת שאני קרא צריך להיות יודע לקרות תורה נביאים וכתובים, בדקדוק יפה.

ה. על מנת שאני יודע לשנות, צריך להיות יודע לקרות המשנה; על מנת שאני תנא, צריך להיות יודע לקרות המשנה וספרא וספרי ותוספתא שלרבי חיא.

ו. על מנת שאני תלמיד אין אומרין כבן עזאי וכבן זומא, אלא כל ששואלין אותו דבר אחד בתלמודו ואומרו, ואפלו בהלכות החג שמלמדין אותן ברבים מדברים הקלים סמוך לחג, כדי שיהיו כל העם בקיאים בהן.

ז. על מנת שאני חכם אין אומרין רבני עקיבה וחבריו, אלא כל ששואלין אותו דבר חכמה בכל מקום ואומר. על מנת שאני גבור אין אומרין כאבנר בן נר וכיואב, אלא כל שחבריו מתיראים ממנו מפני גבורתו.

ח. על מנת שאני עשיר אין אומרין רבני אלעזר בן עזריה, אלא כל שבני עירו מכבדין אותו מפני עשרו.

ט. על מנת שאני צדיק אפלו רשע גמור הרי זו מקדשת מספק, שמא הרהר בתשובה בדעתו. על מנת שהוא רשע אפלו צדיק גמור הרי זו מקדשת מספק, שמא הרהר בעבודה זרה בדעתו: שעוון עבודה זרה גדול הוא, ומשיהרהר לעבד בלבו נעשה רשע, שנאמר "פן יפתה לבבכם" (דברים יא, טז), וכתוב "למען תפש את-את-ישראל, בלבם" (יחזקאל יד, ה).

י. המקדש את האשה ואמר סבור הייתי שהיא כוהנת והרי היא לוייה, לוייה והרי היא כוהנת, עניה והרי היא עשירה,

עֲשִׂירָה וְהָרִי הִיא עֲנִיָּה הָרִי זֶה מְקַדְּשֶׁת, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הִטְעָנוּ;
וְכֵן הִיא שְׂאֵמָרָה, סְבוּרָה הֵייתִי שֶׁהוּא כּוֹהֵן וְהָרִי הוּא לֹוִי, לֹוִי
וְהָרִי הוּא כּוֹהֵן, עֲשִׂיר וְהָרִי הוּא עֲנִי, עֲנִי וְהָרִי הוּא עֲשִׂיר הָרִי
זֶה מְקַדְּשֶׁת, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הִטְעָה אוֹתָהּ.

הַלְבוּת אִישׁוֹת פָּרָק ט

א. הַמְקַדֵּשׁ שְׁתֵּי נָשִׁים שְׂאֵסוּר לִשְׂא שְׁתֵּיהֶן מִשּׁוּם עֲרוּהָ, כְּאַחַת
אֵינָן מְקַדְּשׁוֹת. כִּיצַד: כְּגוֹן שֶׁקֹּדֶשׁ אִשָּׁה וּבִתָּהּ, אוֹ שְׁתֵּי אֲחִיוֹת
כְּאַחַת אֵין אַחַת מֵהֶן מְקַדְּשֶׁת.

ב. קֹדֶשׁ נָשִׁים רַבּוֹת כְּאַחַת וְאָמַר, הָרִי כֻלְכֶם מְקַדְּשׁוֹת לִי, וְהָיוּ
בָּהֶן שְׁתֵּי אֲחִיוֹת, אוֹ אִשָּׁה וּבִתָּהּ, וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן אֵין אַחַת מִכָּל
מְקַדְּשֶׁת; וְאִם אָמַר לָהֶן, הִרְאוּנִי מִכֶּם לְבִיָּאָה מְקַדְּשֶׁת לִי הָרִי
כָּלן מְקַדְּשׁוֹת, חוּץ מִן הָאֲחִיוֹת, אוֹ אִשָּׁה וּבִתָּהּ, וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן.

ג. וְכֵן אִם אָמַר לָהֶן, הָרִי כֻלְכֶם מְקַדְּשׁוֹת לִי, וְהִיתָה בָּהֶן שְׁפָחָה,
אוֹ גֹוִיָּה, אוֹ אִשָּׁה אַחַת עֲרוּהָ, כְּגוֹן אִשָּׁת אִישׁ אוֹ בֵּתוֹ אוֹ אֲחוֹתוֹ
וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן אֵין אַחַת מִכָּל מְקַדְּשֶׁת; וְאִם אָמַר הִרְאוּנִי מִכֶּם
לְבִיָּאָה מְקַדְּשֶׁת לִי הָרִי כָּלן מְקַדְּשׁוֹת לוֹ, חוּץ מֵאוֹתָהּ אִשָּׁה
שְׂאֵין הַקְדוּשִׁין תּוֹפְסִין בָּהּ.

ד. אָמַר לְשְׁתֵּי אֲחִיוֹת, הָרִי אַחַת מִכֶּם מְקַדְּשֶׁת לִי בְּזֶה, וְנָתַן
לָהֶן פְּרוּטָה, אוֹ שֶׁקִּבְּלָתָהּ אַחַת עַל יַד חֲבֵרְתָּהּ, וְכֵן הָאוֹמֵר לָאֵב,
אַחַת מִבְּנוֹתֶיךָ מְקַדְּשֶׁת לִי, וְקִבַּל הָאֵב קְדוּשִׁיָּהּ כָּלן צְרִיכוֹת גֹּט
מִמֶּנּוּ; וְאִסּוּר לוֹ לְבוֹא עַל אַחַת מֵהֶן, מִפְּנֵי שֶׁהַקְדוּשִׁין תּוֹפְסִין
בָּהֶן, וְאֵף עַל פִּי שְׂאֵי אִפְשָׁר לְבוֹא עַל אַחַת מֵהֶן.

ה. הָעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ לְקֹדֶשׁ לוֹ אִשָּׁה פְּלוֹנִית, וְהִלֵּךְ לְקֹדֶשָּׁהּ לוֹ,
וְקֹדֶשׁ הַמִּשְׁלַח בְּעֲצָמוֹ לְאִמָּהּ אוֹ לְבִתָּהּ אוֹ לְאֲחוֹתָהּ, וְאֵין יָדוּעַ
אִיזוֹ מֵהֶן נִתְקַדְּשָׁה רֵאשׁוֹנָה שְׁתֵּיהֶן צְרִיכוֹת גֹּט, וְאִסּוּרוֹת עָלֵיו.

ו. וְכֵן הָאִשָּׁה שֶׁעָשְׂתָה שְׁלִיחַ לְקֹדֶשָּׁהּ, וְהִלְכָהּ וְקֹדֶשָּׁהּ הִיא
עֲצָמָה לְאַחֵר, וְאֵין יָדוּעַ אִיזָה מֵהֶן קֹדֶם שְׁנִיָּהֶן נוֹתֵנִין לָהּ גֹּט;
וְאִם רָצוּ, אֶחָד נוֹתֵן גֹּט וְאֶחָד כּוֹנֵס. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים,
בְּרַחוּקִין; אֲבָל אִם קֹדֶשָּׁהּ הַשְּׁלִיחַ לָאֵב וְקֹדֶשָּׁהּ הִיא עֲצָמָה
לְבֵן, אוֹ לְאַחִיו, וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן שְׁנִיָּהֶם נוֹתֵנִין גֹּט, וְהִיא אִסּוּרָה
לְשְׁנֵיהֶם.

ז. הָאוֹמֵר לְשְׁלוּחוֹ, צֵא וְקֹדֶשׁ לִי אִשָּׁה, וּמֵת הַשְּׁלִיחַ, וְאֵינוֹ
יָדוּעַ אִם קֹדֶשׁ לוֹ אִשָּׁה אִם לֹא קֹדֶשׁ הָרִי זֶה בְּחֻזְקַת שְׁקִדְּשׁ,
שְׁחֻזְקַת הַשְּׁלִיחַ לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחוּתוֹ. וְהוֹאִיל וְאֵין יָדוּעַ אִיזוֹ אִשָּׁה
קֹדֶשׁ לוֹ, הָרִי זֶה אִסּוּר בְּכָל אִשָּׁה שִׁישׁ לָהּ קְרוֹבוֹת שֶׁהֵן עֲרוּהָ
עָלָיו, כְּגוֹן אִשָּׁה שִׁישׁ לָהּ בֵּת אוֹ אִם אוֹ אֲחוֹת וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן;
שְׂאִם תֹּאמַר יֵשׁא זֶה שְׂמָא אִמָּה קֹדֶשׁ לוֹ שְׁלוּחוֹ, אוֹ אֲחוֹתָהּ, אוֹ
בִּתָּהּ. וּמִתֵּר בְּאִשָּׁה שְׂאֵין לָהּ קְרוֹבוֹת כְּגוֹן אֵלוֹ.

ח. הִיתָה לָהּ קְרוֹבָה, אֲחוֹת אוֹ אִם וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן, וְהִיתָה הַקְרוֹבָה
אִשָּׁת אִישׁ בְּשַׁעָה שֶׁעָשָׂהוּ שְׁלִיחַ אֵף עַל פִּי שְׁנִתְגַּרְשָׁה קֹדֶם
שְׁיָמוּת הַשְּׁלִיחַ הָרִי זֶה מִתֵּר בָּהּ; וְאֵין אוֹמְרִים שְׂמָא קֹדֶשׁ
הַשְּׁלִיחַ אֶת קְרוֹבָתָהּ אַחֵר שְׁנִתְגַּרְשָׁה, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הִיתָה רְאוּיָה
בְּשַׁעָה שֶׁעָשָׂה הַשְּׁלִיחַ, וְאֵין אָדָם עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ לְקֹדֶשׁ לוֹ, אֲלֹא
אִשָּׁה שִׁיכוֹל הוּא לְקֹדֶשָּׁהּ בְּשַׁעַת הַשְּׁלִיחוּת.

ט. מי שהיו לו חמשה בנים, ועשו כלן את אביהם שליח לקדש להם אשה, ואמר אבי הבנים לאיש שהיו לו חמש בנות, אחת מבנותיך מקדשת לאחד מבני, וקבל האב הקדושין כל אחת מהן צריכה חמשה גטין מכל האחין, הואיל וכלן נתנו רשות לאב לקדש להן; מת אחד מהם, כל אחת מהן צריכה ארבעה גטין, וחליצה מאחד מהם.

י. האב שהיתה לו בת קטנה, או נערה שהיא ברשותו, ובת בוגרת, ונתנה לו הבוגרת רשות לקדשה, וקדש בתו סתם לאחד אין הבוגרת בכלל, עד שיפרש ויאמר, בתי הבוגרת, שעשת אותי שליח; לפיכך אין הבוגרת מקדשת, ואחותה מקדשת.

יא. מי שיש לו שתי בתי בנות משתי נשים, וכלן ברשותו, וקדש אחת מהן ובשעת הקדושין אמר לבעל, קדשתי לך את בתי הגדולה אף על פי שיש לומר, שמה גדולה שבגדולות קדש לו, או גדולה שבקטנות, או קטנה שבגדולות שהיא גדולה מן הגדולה שבקטנות הרי כלן מתרות, חוץ מן הגדולה שבגדולות; והיא לבדה המקדשת.

יב. וכן אם קדש בתו הקטנה אף על פי שיש לומר, שמה קטנה שבקטנות, או קטנה שבגדולות, או גדולה שבקטנות שהיא קטנה מן הקטנה שבגדולות הרי כלן מתרות, חוץ מן הקטנה שבקטנות; והיא לבדה המקדשת: שמשמע בתי הגדולה, שאין בבנותיו גדולה ממנה; ומשמע קטנה, שאין בהן קטנה ממנה.

יג. נאמן האב לומר על בתו קדם שתבגר, שהיא מקדשת; ואוסרה על הכל. האב שאמר, קדשתי את בתי ואיני יודע למי קדשתי הרי זו אסורה לעולם על כל אדם, עד שיאמר האב נודע לי שלפלוני קדשתי; ותהיה צריכה גט ממנו בלבד, ואף על פי שנודע לו אחר שבגרה.

יד. אמר האב, איני יודע למי קדשתי, ובא אחד ואמר, אני הוא שקדשתי נאמן אף לכנס, ואינו צריך קדושין אחרים. באו שנים, זה אומר אני קדשתי, וזה אומר אני קדשתי שניהן נותנין גט; ואם רצו, אחד כותב גט ואחד כונס. כנסה, ואחר כך בא אחר ואמר, אני הוא שקדשתי אינו נאמן, ואינו אוסרה על בעלה.

טו. האשה שאמרה, נתקדשתי ואיני יודעת למי נתקדשתי, ובא אחד ואמר, אני הוא שקדשתי נאמן לתן לה גט, ותהיה מתרת לכל אדם חוץ ממנו; אבל אינו נאמן לכנס, שמה יצרו תקפו והיא תרגיל לו כדי להתירה.

טז. האומר לאשה, קדשתיך, והיא אומרת, לא קדשתיני הוא אסור בקרובותיה, והיא מתרת בקרוביו. היא אומרת, קדשתיני, והוא אומר, לא קדשתיך הוא מתר בקרובותיה, והיא אסורה בקרוביו. קדשתיך, והיא אומרת, לא קדשתי אלא בתי הוא אסור בקרובות גדולה, וגדולה מתרת בקרוביו; ומתר בקרובות הבת, והבת מתרת בקרוביו.

יז. קדשתי את בתך, והיא אומרת, לא קדשתי אלא אותי הוא אסור בקרובות הבת, והבת מתרת בקרוביו; ומתר בקרובות האם, והאם אסורה בקרוביו.

יח. וְכָל אֵלּוּ שְׁטוּעֵנִין הַקְדוּשִׁין, בְּשִׁטְעֵן הַטוּעֵן שֶׁהֵיוּ שָׁם קְדוּשִׁין בְּפָנֵי עֲדִים, וְהָלְכוּ לַמְּדִינָה אַחֲרֵת אוֹ מֵתוּ; אָבֵל אִם הוּדוּ שֶׁהֵיוּ הַקְדוּשִׁין בְּלֹא עֲדִים אֵין כָּאֵין קְדוּשִׁין, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ. יט. וְכָל מָקוֹם שֶׁתֹּאמַר הָאִשָּׁה לְאִישׁ קִדְשָׁתִנִּי, וְהוּא אוֹמֵר לֹא קִדְשָׁתִיךָ מִבִּקְשִׁים מִמֶּנּוּ שִׁיכְתֹּב לָהּ גֵּט כְּדִי לְהַתִּירָהּ לְשֹׂאֵר הָעָם, שְׂאִין לוֹ בְּזֶה הַפֶּסֶד; וְאִם נָתַן לָהּ גֵּט מֵעַצְמוֹ, כּוֹפִין אוֹתוֹ לִתֵּן כְּתֻבָּה.

כ. הָעוֹשֶׂה לוֹ שְׁלִיחַ לְקַדֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה, וְהָלַךְ וְקִדְּשָׁהּ לְעַצְמוֹ הֲרִי זֶה מִקְדָּשֶׁת לְשְׁלִיחַ; וְאִסּוּר לַעֲשׂוֹת כֵּן. וְכָל הָעוֹשֶׂה דְּבַר זֶה וְכִיּוֹצֵא בּוֹ בְּשֹׂאֵר דְּבָרֵי מָקוֹחַ וּמִמְכָּר, נִקְרָא רָשָׁע.

כא. הָעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ לְקַדֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה, וְהָלַךְ וְקִדְּשָׁהּ, הִשְׁלִיחַ אוֹמֵר, לְעַצְמִי קִדְשָׁתִיךָ, וְהָאִשָּׁה אוֹמֵרֶת, לְרֹאשׁוֹן שֶׁשְׁלַחְתִּי נִתְקַדְּשָׁתִי אִם לֹא עָשָׂה הִשְׁלִיחַ בְּעֲדִים, הֲרִי הִשְׁלִיחַ אִסּוּר בְּקִרְבּוֹתֶיךָ, וְהִיא מִתֵּרֶת בְּקִרְבּוֹכִי; וְהָאִשָּׁה אִסּוּרָה בְּקִרְבּוֹכֵי הַמִּשְׁלַח, וְהַמִּשְׁלַח מִתֵּרֵת בְּקִרְבּוֹתֶיךָ. וְאִם הִחֲזֹק הִשְׁלִיחַ בְּעֲדִים, הֲרִי זֶה מִקְדָּשֶׁת לְרֹאשׁוֹן.

כב. אָמְרָה, אֵינִי יוֹדַעַת לְמִי נִתְקַדְּשָׁתִי, אִם לְשׁוֹלַח אוֹ לְשְׁלוּחוֹ אִם לֹא הִחֲזֹק הִשְׁלִיחַ בְּעֲדִים, הֲרִי זֶה מִקְדָּשֶׁת לְשֹׁנִי; וְאִם הִחֲזֹק שֶׁהוּא שְׁלוּחוֹ, שְׁנִיָּהֵן נִוְתְּנִין גֵּט. וְאִם רָצוּ, אֶחָד נִוְתֵן גֵּט וְאֶחָד כּוֹנֵס.

כג. הָאִשָּׁה שֶׁעָשְׂתָ שְׁלִיחַ לְקַדֵּשָׁהּ, וְהָלַךְ וְקִדְּשָׁהּ, וּבִעַת הִלִּיכְתּוֹ בְּטָלָה הִשְׁלִיחוֹת וְחִזְרָה בָּהּ, וְאֵין יָדוּעַ אִם קֵדָם שֶׁקָּבַל לָהּ הַקְדוּשִׁין חִזְרָה אוֹ אַחֵר הַקְדוּשִׁין הֲרִי זֶה מִקְדָּשֶׁת מִסְפֵּק; וְכֵן הָאִישׁ שֶׁעָשָׂה שְׁלִיחַ, וְחִזְרָה בּוֹ.

כד. הַמִּקְדֵּשׁ אַחַת מִחֲמַשׁ נָשִׁים, וְאֵינוּ יוֹדַע אִיזוֹ מֵהֵן קִדֵּשׁ, וְכָל אַחַת וְאַחַת אוֹמֵרֶת, אוֹתִי קִדֵּשׁ אִסּוּר בְּקִרְבּוֹת כָּלָן; וְנוֹתֵן גֵּט לְכָל אַחַת וְאַחַת, וּמִנִּיחַ כְּתֻבָּה אַחַת בֵּינֵיהֶן וּמִסְתַּלֵּק. וְאִם קִדֵּשׁ בִּבְיָאָה, קָנְסוּ אוֹתוֹ חֲכָמִים שֶׁיִּתֵּן כְּתֻבָּה לְכָל אַחַת וְאַחַת. וְהַדְּבָר יָדוּעַ שֶׁהַכְּתֻבָּה שֶׁכָּתַב לְאַחַת מֵהֶן, אֲבָדָה, וְכָל אַחַת וְאַחַת אוֹמֵרֶת, אֲנִי הִיא שֶׁקִּדְּשָׁתִנִּי וְכְתֻבָּתִּי לִי וְאֲבָדָה כְּתֻבָּתִּי.

כה. הָאִשָּׁה שֶׁיּוֹצֵא עָלֶיהָ קוּל שֶׁהִיא מִקְדָּשֶׁת לְפָלוּנִי הֲרִי זֶה בְּחֻזְקַת מִקְדָּשֶׁת, אֵף עַל פִּי שְׂאִין שֵׁם רֵאִיָּה בְּרוּרָה; וְכָל קוּל שֶׁלֹּא הִחֲזֹק בְּבֵית דִּין, אֵין חוֹשְׁשִׁין לוֹ. וְכִיצַד הוּא הַקּוּל שֶׁתִּחֲזֹק זֶה בּוֹ שֶׁהִיא מִקְדָּשֶׁת: כְּגוֹן שֶׁבָּאוּ שְׁנַיִם וְהִעִידוּ שֶׁרָאוּ הִנֵּרוֹת דּוֹלָקִים וּמִטּוֹת מַצֵּעוֹת, וּבְנֵי אָדָם נִכְנָסִין וְיוֹצֵאִין, וְנָשִׁים שֶׁמִּחוֹת לָהּ וְאוֹמְרוֹת, נִתְקַדְּשָׁה פְּלוֹנִית הַיּוֹם נִתְקַדְּשָׁה פְּלוֹנִית הַיּוֹם. שִׁמְעוּ אוֹתָן אוֹמְרוֹת, פְּלוֹנִית תִּתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם אֵין חוֹשְׁשִׁין לָהּ, שִׁמְאָ נִזְדַּמְּנוּ לְקַדֵּשׁ וְלֹא נִתְקַדְּשָׁה: עַד שֶׁיִּשְׁמְעוּ שְׁנֵתִקְדָּשָׁה.

כו. וְכֵן אִם בָּאוּ שְׁנַיִם וְאָמְרוּ, רֵאִינוּ כְּמוֹ שֶׁמִּחַת אֲרוּסִין וְשִׁמְעָנוּ הִבְרָה, וְשִׁמְעָנוּ מִפְּלוּנִי שֶׁשִּׁמְעָנוּ מִפְּלוּנִי שְׁנֵתִקְדָּשָׁה פְּלוֹנִית בְּפָנֵי פְּלוּנִי וּפְלוּנִי, וְהָלְכוּ לָהֶם הָעֲדִים לַמְּדִינָה אַחֲרֵת, אוֹ מֵתוּ הֲרִי זֶה קוּל שֶׁמִּחֲזִיק אוֹתָהּ מִקְדָּשֶׁת.

כז. בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים, שֶׁלֹּא הִיתָה שֵׁם אֲמַתְלָה; אָבֵל אִם הִיתָה שֵׁם אֲמַתְלָה, וְשִׁמְעוּ הָאֲמַתְלָה וְשִׁמְעוּ שְׁנֵתִקְדָּשָׁה לֹא הִחֲזָקָה מִקְדָּשֶׁת. פִּיצַד הִיא הָאֲמַתְלָה: פְּלוֹנִית נִתְקַדְּשָׁה עַל

תנאי, או קדושי ספק לא החזקה; אלא שואלין אותה, וסומכין על דבריה, הואיל ואין שם לא ראיה ברורה, ולא קול חזק.

בח. יצא עליה קול שנתקדשה לפלוני, ולאחר ימים אמרו אמתלה אם מראין הדברים לבית דין שהוא כן סומכין על האמתלה, ולא תחזק מקדשת; ואם לאו הואיל ולא נשמעה האמתלה בעת שנשמעו הקדושין, אין חוששין לאמתלה.

כט. מעשה באחת שיצא עליה קול שנתקדשה לבנו שלפלוני, ולאחר זמן שאלו את אביו ואמר, על תנאי כך נתקדשה לו, ולא נתקים התנאי; ולא סמכו חכמים על דבריו, אלא אמרו, הרי זו ספק מקדשת, וכאלו אין שם אמתלה.

ל. יצא עליה קול שהיא מקדשת לפלוני, ובא שני וקדשה בפנינו בודקין על קדושי ראשון, שהן בקול: אם באו עדים בראיה ברורה שהיא מקדשת לראשון, אין קדושי שני כלום; ואם לאו מגרש ראשון שקדושיו בקול, ונושא השני שקדושיו ודאי. ואם גרש השני, לא יכנס הראשון שמה אמרו החזיר גרושתו מן הארוסין, אחר שנתארסה לאחר.

לא. יצא עליה קול שהיא מקדשת לפלוני, ויצא עליה קול אחר כמותו שהיא מקדשת לאחר אחד כותב גט ואחד פונס, בין ראשון בין אחרון.

לב. מקום שנהגו לשלח סבלונות לארוסה אחר שתתארס, ובאו עדים שראו סבלונות הובלו לה חוששין לה, שמה נתקדשה; וצריכה גט מספק, אף על פי שרב אנשי העיר אין משלחין אלא קדם הארוסין. ומקום שנהגו כלן לשלח הסבלונות תחלה, ואחר כך מקדשין, וראו סבלונות אין חוששין לה.

לג. החזק שטר כתבתה אם דרך מקצת אנשי המקום שמקדשין ואחר כך כותבין, חוששין לה: ואף על פי שאין שם סופר, אין אומרים שמה מפני הסופר שמצא הקדים וכתב. ואם דרך כל אנשי המקום שכותבין הכתבה קדם הקדושין, אין חוששין לה.

לד. שנים אומרים ראינוה שנתקדשה ביום פלוני, ושנים אומרים לא ראינוה אף על פי שכלם שוכנים בחצר אחת, הרי זו מקדשת: שאין לא ראינוה ראיה, שדרך העם לקדש בצנעה.

לה. אמר עד אחד מקדשת היא, והיא אומרת לא נתקדשתי הרי זו מתרת. אחד אומר מקדשת, ואחד אומר אינה מקדשת לא תנשא; ואם נשאת, לא תצא, שהרי היא אומרת, לא נתקדשתי.

לו. אמרה מקדשת אני, ולאחר זמן עמדה וקדשה עצמה אם נתנה אמתלה לדבריה, ואמרה מפני כך וכך אמרתי בתחלה שאני מקדשת, וראינו בדבריה ממש הרי זו מתרת לשני. ואם לא נתנה אמתלה, או שנתנה ואין בה ממש הרי זו אסורה וקדושי שני קדושי ספק. לפיכך נותן לה גט; ותהיה אסורה עליו ועל הכל, עד שיבוא ארוסה.

לז. וכן האשה שבאת ואמרה אשת איש אני, וחזרה ואמרה פנויה אני אם נתנה אמתלה לדבריה, ויש בדבריה ממש הרי זו נאמנת.

הלכות אישות פרק י

א. הארוסה אסורה לבעלה מדברי סופרים, כל זמן שהיא בבית אביה; והבא על ארוסתו בבית חמיו, מפין אותו מפת מרדות. ואפלו קדשה בביאה, אסור לו לבוא עליה ביאה שניה בבית אביה, עד שיביא אותה לתוך ביתו, ויתיחד עמה ויפרישנה לו; ויחוד זה הוא הנקרא כניסה לחפה, והוא הנקרא נשואין בכל מקום. והבא על ארוסתו לשם נשואין אחר שקדשה משיערה בה, קנאה; ונעשת נשואה, והרי היא אשתו לכל דבר.

ב. כיון שנכנסה הארוסה לחפה הרי זו מתרת לו לבוא עליה בכל עת שירצה, והרי היא אשתו גמורה לכל דבר. ומשתכנס לחפה נקראת נשואה, אף על פי שלא נבעלה: והוא, שתהיה ראויה לבעילה; אבל אם היתה נדה אף על פי שנכנסה לחפה, ונתיחד עמה לא גמרו הנשואין, והרי היא כארוסה עדין.

ג. וצריך לברך ברכת חתנים בבית החתן, קדם הנשואין; והן שש ברכות, ואלו הן: ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם, שהכל ברא לכבודו. ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם, יוצר האדם. ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם, אשר יצר את האדם בצלמו, בצלם דמות תבניתו, והתקין לו ממנו בנים עדי עד; ברוך אתה ה', יוצר האדם. שוש תשיש ותגל עקרה, בקבוצ בניה לתוכה בשמחה; ברוך אתה ה', משמח ציון בבניה. שמח תשמח רעים אהובים, כשמחך יצירך מקדם בגן עדן; ברוך אתה ה', משמח עמו ובונה ירושלים. ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם, אשר ברא ששון ושמחה חתן וכלה גילה ורנה אהבה ואחוה שלום ורעות, מהרה ה' אלהינו ישמע מערי יהודה ומחוצות ירושלים קול ששון קול שמחה קול חתן וקול כלה, קול מצהלות חתנים ממשטה ונערים מנגינתם; ברוך אתה ה', משמח חתן עם הכלה.

ד. ואם היה שם יין מביאין כוס שליין, ומברך על היין תחלה, ומסדר את כלן על הכוס; ונמצא מברך שבע ברכות. ויש מקומות שנהגו להביא הדס עם היין, ומברך על ההדס אחר היין, ואחר כך מברך השש. ואין מברכין ברכת חתנים, אלא בעשרה גדולים ובני חורין, וחתן מן המניין.

ה. המאיר את האשה, וברך ברכת חתנים, ולא נתיחד עמה בביתו עדין ארוסה היא: שאין ברכת חתנים עושה הנשואין, אלא כניסה לחפה. ארס וכנס לחפה, ולא ברך ברכת חתנים הרי זו נשואה גמורה; וחוזר ומברך, אפלו אחר כמה ימים. ולא תנשא נדה, עד שתטהר; ואין מברכין לה ברכת חתנים, עד שתטהר. ואם עבר ונשא וברך, אינו חוזר ומברך.

ו. וצריך לכתב כתבה קדם כניסה לחפה, ואחר כך יהיה מתר באשתו; והחתן, נותן שכר הסופר. וכמה הוא כותב לה: אם היתה בתולה, אין כותבין לה פחות ממאתים דינר; ואם היתה בעולה, אין כותבין לה פחות ממאה דינר. וזה הוא הנקרא עיקר כתבה; ואם רצה להוסיף לה, אפלו כפר זהב מוסיף. ודין התוספת ודין העיקר, אחד הוא לרב הדברים; לפיכך כל מקום שנאמר בו כתבה סתם, הוא העיקר והתוספת כאחד. וחכמים הם שתקנו כתבה לאשה, כדי שלא תהיה קלה בעיניו להוציאה.

ז. דינרים אלו לא תקנו אותם מן הכסף הטהור אלא ממטבע שהיה באותן הימים, שהיה שבעה חלקים נחשת וחלק אחד כסף, עד שיהיה בסלע, חצי זוז כסף; ונמצאו מאתים דינר שלבתולה, חמשה ועשרים דינר שלכסף, ומאה שלבעולה, שנים עשר דינר ומחצה. ומשקל כל דינר שש ותשעים שעורות, כמו שבארנו בתחלת ערוכין. והדינר הוא הנקרא זוז בכל מקום, בין שהיה מן הכסף הטהור, בין שהיה ממטבע אותן הימים.

ח. אין פוחתין לבתולה ממאתים, ולבעולה ממאה; וכל הפוחת, בעילתו בעילת זנות. אחד הכותב את הכתבה בשטר, ואחד שהעידו עליו עדים וקנו ממנו שהוא חייב לה מאה או מאתים הרי זה מתר; וכן אם נתן לה מטלטלין כנגד כתבתה הרי זה מתר לבעל, עד שיהיה להם פנאי לכתב.

ט. הכונס את האשה, ולא כתב לה כתבה, או שכתב ואבד שטר הכתבה, או שמחלה כתבתה לבעלה, או שמכרה לו כתבתה חוזר וכותב לה כתבה עיקר, אם רצה לקימה: לפי שאסור לו לאדם לשהות עם אשתו אפלו שעה אחת, בלא כתבה.

י. אבל המוכרת כתבתה לאחרים בטובת הנאה, אינו צריך לכתב לה כתבה אחרת: שלא תקנו חכמים כתבה, אלא כדי שלא תהיה קלה בעיניו להוציאה; ואם הוציאה זה, משלם כתבה ללוקח, בדרך שהיה משלם לה, אם לא מכרה.

יא. המאירס את האשה, וכתב לה כתבה, ולא נכנסה לחפה עדין ארוסה היא, ואינה נשואה: שאין הכתבה עושה נשואין. ואם מת או גרשה, גובה עיקר כתבתה מבני חורין; ואינה גובה תוספת כלל, הואיל ולא נכנסה. אבל אם אירס ולא כתב כתבה, ומת או גרשה והיא ארוסה אין לה כלום, ואפלו העיקר: שלא תקנו לה עיקר כתבה, עד שתנשא או עד שיכתב. והמאירס את בתו, וכתב לה המאירס כתבה, ומת או גרשה, כשהיא נערה כתבתה לאביה, כמו שבארנו.

יב. וכן תקנו חכמים, שכל הנושא בתולה, יהיה שמח עמה שבעת ימים אינו עוסק במלאכתו, ולא נושא ונותן בשוק, אלא אוכל ושותה ושמח, בין שהיה בחור בין שהיה אלמון; ואם היתה בעולה, אין פחות משלושה ימים: שתקנת חכמים היא לבנות ישראל, שיהיה שמח עם הבתולה שבעה ימים, ועם הבעולה שלושה ימים, בין בחור בין אלמון.

יג. יש לו לאדם לשא נשים רבות כאחת, ביום אחד, ומברך ברכת חתנים לכל, כאחד. אבל לשמחה, צריך לשמח עם כל אחת ואחת שמחה הראויה לה אם בתולה, שבעה, ואם בעולה, שלושה; ואין מערבין שמחה בשמחה.

יד. מתר לאדם לשא בכל יום חל, אפלו בתשעה באב, בין ביום, בין בלילה. אבל אין נושאים נשים, לא בערב שבת ולא באחד בשבת גזרה שמה יבוא לידי חלול שבת בתקון הסעודה, שהחתן טרוד בסעודתו; ואין צריך לומר, שאסור לשא בשבת ואפלו בחלו שלמועד, אין נושאים נשים, כמו שבארנו לפי שאין מערבין שמחה בשמחה, שנאמר "מלא, שבע זאת; ונתנה לך גם-את-זאת" (בראשית כט, כז). ושאר הימים, מתר לשא

בְּכָל יוֹם שִׁירְצָה וְהוּא שִׁיטְרַח בְּסַעֲוֹדַת נְשׁוֹאִין, שְׁלוּשָׁה יָמִים
קָדֵם יוֹם הַנְּשׁוֹאִין.

זו. מְקוֹם שְׂאִין בֵּית דִּין יוֹשְׁבִין בּוֹ אֵלָא בְּשְׁנֵי וּבְחֲמִישֵׁי בְּלִבְדּוֹ,
בְּתוּלָה נִשְׂאָת בְּיוֹם רְבִיעִי שְׂאֵם הִיתָה לוֹ טַעֲנַת בְּתוּלִים, יִשְׁפִּים
לְבֵית דִּין; וּמִנְהַג חֲכָמִים הוּא, שֶׁהַנּוֹשֵׂא אֶת הַבְּעוּלָה יִשָּׂא
בְּחֲמִישֵׁי, כְּדִי שִׁיְהִיָּה שְׂמַח עִמָּה חֲמִישִׁי וְעָרֵב שַׁבָּת וּבִשְׁפָת,
וַיֵּצֵא לְמַלְאכָתוֹ בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן.

זו. הַמֶּאָרֶס בְּתוֹ קְטָנָה, וּתְבַעָה הַבֶּעַל לְנְשׁוֹאִין בֵּין הֵיא בֵּין
אָבִיהָ יְכוּלִין לַעֲכֹב, שְׁלֹא תִנְשֹׂא עַד שֶׁתִּגְדִּיל וְתַעֲשֶׂה נַעֲרָה.
וְאִם רָצוּ וּכְנָסָה, כּוֹנֵס; וְאִין רְאוּי לַעֲשׂוֹת כֵּן. אַרְסָה וְשָׂהָה
כְּמָה שְׁנַיִם וּתְבַעָה לְנְשׁוֹאִין, וְהָרִי הֵיא נַעֲרָה נּוֹתָנִין לָהּ שְׁנַיִם
עָשָׂר חֹדֶשׁ מִיּוֹם הַתְּבִיעָה לְפָרֶנֶס אֶת עַצְמָהּ וּלְתַקֵּן מָה שֶׁהִיא
צָרִיכָה לוֹ, וְאַחֵר כֶּךָ תִּנְשֹׂא.

יז. תְּבַעָה אַחֵר שְׁבָגְרָה, נּוֹתָנִין לָהּ שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ מִיּוֹם הַבְּגָר;
וְכֵן אִם קִדְּשָׁה בְּיוֹם הַבְּגָר, נּוֹתָנִין לָהּ שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ מִיּוֹם
הַקִּדּוּשִׁין, שֶׁהוּא יוֹם הַבְּגָר.

יח. קִדְּשָׁה אַחֵר שְׁבָגְרָה אִם עָבְרוּ עָלֶיהָ שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ
בְּבִגְרוּתָהּ, וְאַחֵר כֶּךָ נִתְקַדְּשָׁה אִין נּוֹתָנִין לָהּ אֵלָא שְׁלוּשִׁים יוֹם
מִיּוֹם שֶׁתְּבַעָה; וְכֵן הַמֶּאָרֶס אֶת הַבְּעוּלָה, נּוֹתָנִין לָהּ שְׁלוּשִׁים
יוֹם מִיּוֹם הַתְּבִיעָה.

יט. כָּשֵׁם שְׁנוֹתָנִין זְמַן לְאִשָּׁה מִשְׁתְּבַעָה הַבֶּעַל, לְפָרֶנֶס אֶת
עַצְמָהּ וְאַחֵר כֶּךָ תִּנְשֹׂא כֶּךָ נּוֹתָנִין לְאִישׁ זְמַן לְפָרֶנֶס אֶת עַצְמוֹ,
מִשְׁתְּבַעָה אוֹתוֹ הָאִשָּׁה. וְכְמָה נּוֹתָנִין לוֹ: כְּמוֹ שְׁנוֹתָנִין לָהּ אִם
שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ, שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ; וְאִם שְׁלוּשִׁים יוֹם, שְׁלוּשִׁים
יוֹם.

כ. הִגִּיעַ זְמַן שְׁנִתְּנוֹ לְאִישׁ, וְלֹא נִשְׂאָה נִתְחַיֵּב בְּמִזְוֹנוּתֶיהָ, אִף
עַל פִּי שְׁלֹא כָּנַס; וְאִם הִגִּיעַ הַזְּמַן בְּאַחַד בִּשְׁפָת, אוֹ בְּעָרֵב שַׁבָּת
אִינוּ מַעֲלָה לָהּ מִזְוֹנוּת לְאוֹתוֹ הַיּוֹם, מִפְּנֵי שְׂאִינוּ יְכוּל לְכַנֵּס.
וְכֵן אִם חָלָה הוּא, אוֹ הִיא, אוֹ שֶׁפָּרְסָה נָדָה כְּשֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן אִינוּ
מַעֲלָה לָהּ מִזְוֹנוּת: שֶׁהָרִי אֵינָה רְאוּיָה לְהִנְשֹׂא עַד שֶׁתִּטָּהֵר, אוֹ
תִּבְרִיא; וְכֵן הוּא אִינוּ יְכוּל לִשָּׂא אִשָּׁה, עַד שִׁיִּבְרִיא.